

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-24/243545,Wanda-Kiedrzynska-nagroda-posmiertna.html>
23.06.2026, 08:13

[Następny](#)

[Powrót](#)

Wanda Kiedrzyńska - nagroda pośmiertna

08.06.2026

Historyk i archiwista, więźniarka niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet KL Ravensbrück. Poświęciła życie działalności naukowej i społecznej, stojąc na straży prawdy o niemieckich zbrodniach w okresie II wojny światowej.

Wanda Kiedrzyńska z domu Puzinowska urodziła się 1 stycznia 1901 r. w Łodzi. Po ukończeniu lubelskiego gimnazjum Wandy Arciszowej podjęła studia na Wydziale Filologii Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Po studiach pracowała jako archiwista i historyk w Archiwum Wojskowym, Wojskowym Biurze Historycznym i w Instytucie Badania Najnowszej Historii Polski - późniejszym Instytucie Józefa Piłsudskiego.

Po klęsce wrześniowej wraz z mężem Karolem, oficerem Wojska Polskiego, brała czynny udział w walce przeciw okupantowi w szeregach Związku Walki Zbrojnej. W związku z tą działalnością Kiedrzyńscy zostali aresztowani 20 listopada 1941 r. i osadzeni na Pawiaku. Po ciężkim śledztwie zostali skazani i wywiezieni do niemieckich obozów koncentracyjnych - Wanda do KL Ravensbrück specjalnym transportem więźniarek skazanych na śmierć, a jej mąż do KL Auschwitz, gdzie został zamordowany w 1942 r.

W obozie zaangażowała się w tajne nauczanie i organizację życia kulturalnego. Gromadziła także potajemnie dokumentację obozową, ze szczególnym uwzględnieniem dowodów egzekucji więźniarek i prowadzenia na nich przez niemieckich lekarzy eksperymentów pseudomedycznych. Po wojnie dokumentacja ta okazała się nieoceniona przy odtwarzaniu historii największego niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet.

Po opuszczeniu obozu w 1945 r. zamieszkała w Warszawie. Wraz z nastaniem „październikowej odwilży” w 1957 r. rozpoczęła pracę w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk. Tam przygotowała i obroniła doktorat na podstawie pracy zatytułowanej „Ravensbrück. Kobiety obóz koncentracyjny”. Praca ta doczekała się wielu wydań i do dziś ma kluczowe znaczenie dla poznania niemieckich zbrodni.

Współpracowała przy tworzeniu muzeum na terenie byłego obozu w Ravensbrück. Dzięki jej badaniom udało się odtworzyć imienne listy transportowanych do KL Ravensbrück kobiet wraz z datami transportów i nazwami miast, z których były wywożone.

Prócz pracy badawczej Wanda Kiedrzyńska głęboko angażowała się w działalność społeczną. Była założycielką i przewodniczącą Klubowi Byłych Więźniarek Obozu Ravensbrück. Organizowała spotkania i uroczystości rocznicowe. Otaczała troską koleżanki będące w potrzebie. Reprezentowała polskie więźniarki w gremiach międzynarodowych i uczestniczyła w licznych sesjach naukowych dotyczących historii okupacji niemieckiej w Polsce i Europie. Zmarła 30 marca 1985 r. w Warszawie, została pochowana w grobie rodzinnym na Starych Powązkach.

[Wanda Kiedrzyńska, „Ravensbrück - kobiecy obóz koncentracyjny”, IPN, Fundacja Cultura Memoriae, wyd. III, Warszawa 2019](#)
[Popzedni Strona](#)